herpy

GECKOR

Ringed wall gecko

Tarentola annularis

Tarentola annularis är en stor, robust gecko från Nordafrikas och Sahels torra trakter, med mörkkantade vita fläckar på skuldrorna och en svans med tydliga ringar. Den är nattaktiv, klättrar på klippor och husväggar och blir omkring 20 cm lång. Vissa av råden om skötsel bygger på den nära släktingen *Tarentola mauritanica*.

Familj: Phyllodactylidae Tidigare namn: *Gecko annularis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**18-20 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-12 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Klipplevande**
Biotop	**Halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**100 × 50 × 70 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Värmeplats	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**18-20 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**2-8**
Inkubation	**59-62 dagar** vid 30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tarentola annularis är en av de största arterna i släktet *Tarentola*. Vuxna djur blir typiskt 18-20 cm inklusive svans, men de största kan nå en kroppslängd på 14 cm från nos till kloak och blir då längre. Kroppen är kraftig, ryggen är täckt av rader av stora, ru fjäll, och de långa tårna har häftskivor. Bara tredje och fjärde tån har klor. Grundfärgen är grå till ljusbrun, och de flesta vuxna har fyra vita, mörkkantade fläckar på skuldrorna, som bildar halvringar. Hos ungarna är fläckarna ofta svaga eller saknas helt. Svansen är delad i tydliga ringar, som har gett arten namnet *annularis*, som betyder ringad. Hanen är större än honan och har ett bredare huvud.

Arten beskrevs 1827 som *Gecko annularis* av Geoffroy Saint-Hilaire efter djur från Egypten. Den tillhör familjen Phyllodactylidae och har två underarter: huvudformen *annularis* och *relicta*, som lever i Sydsudan, nordvästra Kamerun och Uganda.

Geckon är stridslysten, biter gärna när den blir gripen, och piper när den känner sig hotad eller strider om revir. Den har etablerat sig utanför sitt naturliga område: vid Ein Gedi i Israel, dit den sannolikt kommit via sällskapsdjurshandeln, och i Florida, Kalifornien och Arizona. Den måste därför hållas säkert och får aldrig komma undan.

I fångenskap lever arten 8-12 år. Skötsel och avel är bara sparsamt beskrivna, och flera av siffrorna är lånade från den nära släktingen *Tarentola mauritanica*.

Utbredning och livsmiljö

Arten har en stor utbredning i norra Afrika. Den förekommer från södra Marocko, Västsahara och Algeriet genom Mauretanien, Senegal, Mali, Burkina Faso och Niger till Libyen, Tchad, Egypten och Sudan. Österut och söderut når den Sydsudan, Eritrea med Dahlaköarna, Etiopien, Djibouti och norra Somalia samt norra Kamerun och Centralafrikanska republiken. År 2010 hittades underarten *relicta* också i Uganda. Typlokalen ligger i Egypten.

Rapporter från Sinai och Arabiska halvön räknas som felbestämningar, och förekomsten på Kap Verde är osäker och därför inte med på kartan. Kartan visar bara den naturliga utbredningen, inte de införda bestånden i Israel och USA.

> **Naturlig utbredning:** Marocko, Västsahara, Algeriet, Libyen, Egypten, Mauretanien, Mali, Senegal, Burkina Faso, Niger, Tchad, Sudan, Sydsudan, Eritrea, Etiopien, Djibouti, Somalia, Kamerun, Centralafrikanska republiken och Uganda.

LIVSMILJÖ

Geckon lever på lodräta ytor som klippväggar och murar. I södra Egypten delar den husväggar med den mindre geckon *Hemidactylus turcicus*, och i de införda bestånden i Kalifornien håller den till på byggnader. På dagen gömmer den sig i springor, och efter solnedgången kommer den fram för att jaga leddjur och då och då små ödlor.

Utbredningen sträcker sig från Saharas norra kant över Sahel till nordöstra Afrika, så klimatet varierar mycket. I södra Egypten växer hanarnas testiklar igen sent på hösten och tidigt på vintern, när temperatur, dagslängd och nederbörd minskar, och honorna bildar ägg från vår till sommar. Det finns alltså en svalare årstid, och äggläggningen hör till den varma halvan av året. Temperatur och luftfuktighet på lokalerna är inte närmare kända.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par ska ha ett högt terrarium på minst 100 × 50 × 70 cm (längd × bredd × höjd). Arten är stor och mycket aktiv, så mer plats är alltid en fördel. Höjden är viktig, eftersom geckon klättrar.

Inred terrariet som ett torrt klipplandskap med en bakvägg av kork eller sten, platta stenar, korkrör och djupa springor där djuret kan pressa in sig på dagen. Stenarna ska sitta fast så att de inte kan välta. Sand blandad med lite lera är ett bra bottensubstrat, och en del av det ska vara så djupt att honan kan gräva ner sina ägg.

Ställ in ett fuktigt gömställe med lätt fuktig sphagnum eller kokosfiber i den svala änden. Terrariet ska ha god ventilation och ett tättslutande lock, eftersom djuret är snabbt och starkt.

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 25-30 °C i terrariet med en varm plats på 30-35 °C under en lampa, så att djuret själv kan välja hur varmt det vill ha det. På natten får temperaturen sjunka till 18-20 °C, och rumstemperatur räcker ofta.

Ge avelsdjuren en svalare period med kortare dagar på vintern, eftersom arten också upplever en svalare årstid i naturen. Hur sval och hur lång perioden ska vara är inte dokumenterat, så sänk temperaturen försiktigt. Styr värmen med termostat, och mät med digitala termometrar i båda ändar. Ligger djuret alltid nära värmekällan är det för kallt, och ligger det platt i det svalaste hörnet är det för varmt.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Håll terrariet torrt med en luftfuktighet på 40-60 %. Den nedre delen av spannet passar bäst, även för avelsdjur, eftersom arten kommer från torra trakter. Undvik att spraya hela terrariet. Fukta i stället det fuktiga gömslet en gång i veckan, så att det finns en plats med högre fuktighet för ömsningen och för honan.

Ställ fram en låg skål med färskt vatten, och byt vattnet regelbundet. Droppa gärna lite vatten på en sten på kvällen, så att djuret kan slicka dropparna. Sitter det kvar hudrester på tår och svans måste det fuktiga gömslet fuktas oftare.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och kan leva utan UVB när den får kalk och D3-vitamin genom fodret. UVB är därför valfritt. Vill du ge det, använd ett svagt rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1) över en del av terrariet, så att det finns skugga i resten.

Låt dagslängden följa årstiden med omkring 12 timmars ljus på sommaren och kortare dagar på vintern, styrt av en timer. På natten ska det vara mörkt, utan färgat nattljus.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

I naturen lever arten av leddjur och ibland små ödlor. I fångenskap räcker insekter: syrsor, gräshoppor, kackerlackor och då och då vaxmottlarver. Insekterna ska vara mindre än avståndet mellan djurets ögon. Mata på kvällen, och ta bort rester nästa morgon. Använd inte vilda insekter, som kan bära på parasiter och bekämpningsmedel.

Mata vuxna djur varannan dag och ungar varje dag, och justera efter svansen: är den smal ska djuret ha mer, och är den mycket tjock, mindre. Pudra insekterna med kalk, och ge kalk med D3-vitamin en till två gånger i veckan. Honor som lägger många ägg behöver extra kalk.

Arten är rovlysten och tar mindre ödlor, så den får aldrig hållas tillsammans med små geckor eller andra mindre reptiler.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Geckon är robust och stridslysten och inget djur för hantering. Den bits gärna om den blir gripen, och piper när den känner sig hotad. Ta aldrig tag i svansen, och ge nya djur ett par veckor i fred så att de får vänja sig.

Hanar får inte hållas tillsammans. Hanen lockar med långa serier av läten, och honorna svarar med korta enstaka ljud. En hane kan gå tillsammans med en eller flera honor, och honorna försvarar sin äggläggningsplats. Hur bra det går på längre sikt är inte känt, så ge gott om gömställen, håll utkik efter bett och skrapsår och var beredd att skilja djuren åt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är större än honan och har ett bredare huvud, och alla kroppsmått är större hos hanarna. Som hos de flesta geckoer syns hanens hemipenisfickor som två bulor under svansroten. Åldern vid könsmognad i fångenskap är inte känd.

Honans storlek påverkar kullen: Honor under 9 cm från nos till kloak lägger bara ett ägg åt gången, medan större honor ofta lägger två. Vänta därför tills honan är fullvuxen och i gott hull innan hon sätts i avel, eftersom äggen kräver mycket kalk.

PARNING

I naturligt dagsljus lägger honorna ägg från slutet av mars till slutet av augusti. Ge därför avelsdjuren en svalare vinterperiod med kortare dagar (se Temperatur).

Hanen kallar, närmar sig honan och biter sig fast i fjällen vid hennes öra. Därefter lägger han kroppen över hennes och för in svansen under hennes. Parningen varar 20-60 sekunder, varefter han byter sida och parar sig igen. En parningsvillig hona lyfter svansen. Håll ögonen på de första mötena, och ta ut hanen om honan får skråmor.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 1-2 ägg åt gången, i genomsnitt 1,67. I terrariet lägger hon 2-8 kullar under en säsong med 18-29 dagars mellanrum, i genomsnitt 23 dagar. Äggen hör till de största i släktet *Tarentola*, omkring 18 × 16 mm. Honan gräver ner dem i sanden och försvarar platsen.

Ge honan en djup, lätt fuktig äggläggningsplats med sand som hon kan gräva i, och gott om foder och kalk under hela säsongen. Ta försiktigt ut äggen utan att vända dem, och avbryt aveln om honan tappar märkbart i vikt.

INKUBATION

I perlit i plastlådor vid 30 °C och 85-90 % luftfuktighet kläcks äggen efter 59-62 dagar. Vid 27-30 °C tar utvecklingen längre tid än hos de andra *Tarentola*-arterna, så vid lägre temperatur får du räkna med mer än två månader. Äggen utvecklas i torrt substrat, men inte i fuktigt, så håll substratet förhållandevis torrt och lådan stängd med små lufthål, så att luften inuti blir fuktig.

Temperaturen kan påverka könet. Hos flera *Tarentola*-arter ger 27-30 °C enbart honor. Temperaturberoende könsbestämning är inte bevisad för denna art, så du kan inte räkna med en jämn könsfördelning.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna mäter 3-4 cm från nos till kloak och har en svans på 3 cm. De väger 1,1-1,5 g vid kläckningen. Håll dem i små lådor med hushållspapper, ett par gömställen och ett fuktigt gömställe, och ge små syrsor pudrade med kalk.

Ungarnas tillväxt, och när de kan hållas tillsammans, är inte känd. Väg dem regelbundet, och dela upp dem om någon släpar efter eller blir biten.

Hälsa och vanliga misstag

De typiska felen i skötseln är:

- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos honor som lägger många ägg. Det ger mjuka ben och darrningar. Pudra fodret, och ge extra kalk under säsongen.
- Bett och skråmor när djur hålls ihop. Arten är stridslysten, så skilj djuren åt vid oro.
- Hudrester som sitter kvar på tår och svans, eftersom ett fuktigt gömsle saknas.
- Ihållande blöt botten och dålig ventilation, som ger mögel och hudproblem.
- Rymning. Ett djur som kommer undan kan skada sig, och i flera länder har arten etablerat sig i naturen.

Ett friskt djur har klara ögon och en fyllig svans. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slappt.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.